

„Edinost“

izšla enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina letna:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbo brez priložene naročnine se uprava ne odziva.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglašit. se računajo po pogodbe.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema upravništvo. Naročnino in oglašje je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inšeratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godec

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Načrti pa sanje Velikonemcev

II.

Letos je izšla v Nemčiji knjižica z naslovom: »Zadache Nemčije kakor velike in svetovne sile*«, katero je spisal dr. Otto Delfs v Jeni, in ki je radi vsebine svoje, sovražne Avstro-Ogrski, najbrže prepovedana v naši državi. Vsebinske te brošure je gledé na obzorje in cilje brezdvombeno doslej jedina svoje vrste! In če ravno obseza gorostastosti in celo utopije, jo je treba vendar tudi zaresno poštovati, ker vključuje tudi vidna dejstva in od drugod znana pangermanska stremjenja. Potreba zahteva, da se v interesu našega cesarstva in vsega Slovanstva seznanimo z vsebino te nenavadne brošure.

Kako moralno stališče zavzema dr. Delfs, razvidno je iz tega, da navaja kitice znanega prof. Dahna, v katerih se povdarja, da pravo Germancevo sestoji v tem, da si pridobivajo zemljo s kladivom**).

V daljšem uvodu nasprotuje naš avtor izreku, da bi bodočnost Nemčije bila na morju, ona je in mora biti na suhem, in cesar Viljem II. se je le iz taktičnih ozirov, da bi si toliko laže ustvaril mogočno vojno mornarico, izjavil v zmislu, kakor da bi bila nemška bodočnost na morju.

Nemcem treba obrniti oči proti Vzhodu, oni imajo samo jednega nevarnega nasprotnika na vsej zemlji, in ta je Rusija! Ker pa ima tudi Anglija le jednega, in sicer ravno tistega nasprotnika, in ker nimajo Nemci na vsem svetu niti jednega krepkega, zanesljivega in blagohotnega prijatelja, je potrebno, da Nemčija pa Anglija skupaj postopati nasproti Rusiji. Z višjega stališča je opravičeno, da se Buri podvrže Angliji; kar je majhno, ne sme zavirati velikega.

Trije činitelji dajejo mero za obstanek narodov: velikost teritorija, naseljenosti in izvršenih del. Narod, ki ne kaže vsaj jednega teh činiteljev, nima opravičenega obstanka. Rusija ima dva teh činiteljev, Nemčija pa le činitelja izvršenih ali izvrševanih del, torej jej je potreba še primerne velikega teritorija in obilnega naseljenosti. Nemčija, kljubu

* Deutschlands Aufgaben als Gross- und Weltmacht. Von dr. Otto Delfs, Jena. E. Pieron's Verlag Dresden und Leipzig. 1901. Pag. VI+54.

**)...ist's freudig Germanenrecht, Mit dem Hammer Land zu erwerben; Wir (Germanen) sind von des Hammertot's Geschlecht, Und wollen sein Weltreich erben. Felix Dahn.

PODLISTEK

Gospodje iz Trsta.

Spisal Ivo Trošt.

Zadonela je slovenska pesem po širnem poslopju, da je basiral celo Jože iz Bezgovice in da je pomagala na pragu celo natakarija — prodajati zijala tržaški gospodi, prišedši obdnevati slovenske pevece, kakor da jih v Trstu ne sliši lahko vsaki dan in — morda, hm! — tudi boljše. Ali v letovišču jetudi pasji pogreb imeniten dogodek. In nas, kakor so že zijali, vendar niso pozrli.

Sedaj pa Nanos! Čuj, kaj pravi »gaba-mondo«!

Vsled splošnega zahtevanja se je prečital sloveči pohajški »pos«, da je tržaška družba — obeh deželnih jezikov — laška na pragu, slovenska zložno za mizo — vžila nekaj trenutkov nepriljenega smeha in se slednjič počela, kakor od početka, zopet grdo gledati, vendar brez večje nesreče.

Prej nego se je počel težavni pogovor o težavnem izletu na Nanos, sklenila je družba z večino 4 glasov (jaz sem bil proti) nekaj — pojesti.

Bismareku, še dolgo ni nasičena (saturirana) država. Sedaj, ko je Nemčija močna, ali naj nemožato zapusti nemško pleme, naseljeno ob Donavi, in naj gledamo te pridonavske Nemce, da se zaduže v slovanskem močvirju? — Nikdar! Nemčija še dolgo ni vrh nemške narodne piramide; Velika Nemčija, Pangermanija bo, po najmanj, venčala vrhunec te piramide!

Ti le stavki, dragi čitatelj, so vzeti iz predgovora, da se ti obudi slutnja, kaj še le prihaja potem.

V tekstu obžaluje pisatelj, da je Bismarek napravil velike napake na znotraj in na zunaj. Hudo da se je Bismarek opekel, da je uvel neposredne, obče volitve; liberalno meščanstvo je hotel zadeti, a je zakrivil, da se je povečala sila ultramontancev, in pa, da je vzrasel radikalizem med delavci. Te napake ni možno popraviti nikdar več. Druga Bismarkova zmota da je bila v tem, da l. 1871. ni za vselej ponižal ali uničil — Francije. Tedaj bi se Evropa ne bila protivila temu. (Mož se moti, ker Rusija bi bila ostala nevtralna le do neke mere. Op. poroč.) Po mnenju Delfs'ovem naj bi bila Prusija vzela vso Alzaško, Lotarinško in Burgund, vojno mornarico in vse naselbine, in naj bi bila podrla vse trdnjave, prepovedala zopet sezidati jih, in ukazala skriti francosko vojsko na 120.000 vojakov.

Seveda bi bil moral Bismarek računati tudi z Italijo ter jej odstopiti Nizzo, Savojsko, Korsiko in morda nekoliko zemlje proti vzhodu od reke Rhone. S tem bi bila Nemčija pridobila zanesljivega zaveznika in odvrnila pozornost Italije od južne Tirolske pa Trsta. S tem bi bili Nemci dobili v ozadju svobodno roko in se obrnili k svoji pravi analogi — k germanizovanju Vztoka.

Bismareku zamerja avtor, da ni pograbil niti strateško važnega Belforta. Vsled tega je med južnim koncem Vogez in pa severnim delom gorovja Jura pustil odprta vrata, že v srednjem veku imenovana: porta burgundica, katera pa Delfs imenuje rajši porta germanica. Ta odprta vrata so prava Ahileva peta za Nemčijo. Belfort pa zapira ta vrata hermetički, in radi tega velika napaka Bismarkova. No, pa tudi še drugi mejniki, katere bi bil mogel Bismarek popraviti na severu Francije, našemu pisatelju niso po volji. Bismarek ni popotoval nikdar v druge svetove iz Evrope, zato da ni imel svetovnega pogleda; nad Veliko Prusko se on prav za prav ni nikdar pospel.

O, daljni znanec iz »Ljublj. Zvona«, ta nenasitni dr. Govedek, si proti tem junakom pravca muha. Ob enajsti uri zvečer ne prenese vsakteri želodec na vrhu tečne večerje še nekaj parov trdo kuhanih jajec.

Boječ se nadaljnega razmotrivanja o posledicah takega uživanja, sem obljubil — namesto trdo kuhanih jajec — da bom prihodnji dan v duhu spremljal dično družbo koder-koli bo hodila in kamor-koli bo padala. In želel sem posloviti se. Kaj še!

Tukaj z nami? Ako ne moreš dremati, zaspi; ako ne moreš piti, jej; ako se ti ne zljubi peti, molči; ako ne moreš govoriti, poslušaj!

Vendar smo še odpeli razhodnico in pili šentjažveca.

Kar je pribrenčala v duri naše pivnice kamenu podobna stvar zunaj po mostovžu spat podeših se tržaških otročajeve, a dr. Kouc je zarenčal v sveti narodni jezi: Kaj mešate semkaj takšen drobiž; vrzite vsaj doli veses Nanos, da nam vsaj jutri ne bo trebalo hoditi tja gori!

Kameniti dež je sicer ponehal, a smeh se ni kmalu polegla na te besede.

Da bi sedaj še živel, bi takoj razvidel, da je še neskončno daljših poti na svetu, nego so velikopruske ali celo velikonemške!

Potem razlaga Delfs, kakó so si začeli deliti površje zemlje. Vse kaže, da si veliki narodi prisvojé po cele svetove, in glavna smér da mora biti v tem, da se širijo veliki narodi ne po naselbinah, temveč na istem kontinentu, kjer se nahajajo, dalje čez svoje dosedanje meje.

Delfs trdi, da poslednja razdelitev zemškega površja se izvrši v XX. stoletju, in sicer, kakor smo omenili, takó da se vsaki veči narod razprostre približno in takó rekoč na svoj kontinent. Vstvarjanje modernih držav se vrši torej na kontinentalni črti! Ali drugače povedano: V 19. stoletju pričeta konvergenca pojmov o državi in celiku (kontinentu) doseže v XX. stoletju kongruencijo 5 narodov in 5 kontinentov!

Nauku Monroe-jevemu (Amerika Američanom) moramo postaviti »evrodoktrino«, to je nauk, kakoršen se prilega Evropi: Za vsak kontinent le jeden narod, in za vsaki narod le jeden kontinent.

Treba je tukaj omeniti, da se avtor gledé na to trditev zapleta v protislovja, zlasti gledé na južno Ameriko, katere ne pripušča Zjedinjenim državam, temveč razno-terim drugim državam.

Obupni klici.

(Dopis duhovnika-rodoljuba.)

Ko se je pred kacími 25 leti v širni Avstriji prikazala trtna uš, ko je začela svoje pogubonosno delovanje, priskočila je država z novimi zakoni propadajočemu vinogradniku na pomoč. K temu je spodbujala tudi deželne zbornice, katerih večina se je tudi zvesto odzvala njenemu pozivu.

In glej: vsled skupne, brze gmotne podpore so vinogradniki onih dežel komaj občutili uničujoče delo tega strašanskega mrčesa, med tem, ko je kraje, kjer so deželni zbori držali križem roke, popolnoma opustošili, ter večino prebivalstva spravili na boben in palico beraško.

Dragi čitatelj, oglej si spodaj Štajer! Oglej si gornjo Vipavsko dolino pod Kranjsko vojvodino! Kako krasni novi nasadi se vrste tu eden za drugim! Oh, kakšna divota je tu! Kakov up, kolika nada pridnemu vinogradniku! In kdo je vse to obnovil, kdo vse te bregove zopet ovil v krasno novo

— Morda nameravajo gospodje jutri na Nanos? — je vprašala natakarija boječ, da se gospoda iz Trsta ne nocoj ne jutri za rano ne bo marala spraviti spat.

Tedaj smo se spogledali in so se spogledali: ali res na Nanos?

Ker smo že tukaj, se je treba odločiti! je uganil Jaka in mirno pušil svaščico v svesti si, da kaj bolj modrega ne bi mogel v tem slučaju podreči niti sam Salsmon.

Dr. Kouc je prvi nasprotoval začetni misli: Po kaj na Nanos? Tukaj-le naj nam prijatelj, ki je bil že večkrat gori, pove, kako se hodi gori, kako je gori in kako se prihaja nazaj. Razglednice itak lahko kupimo tukaj.

Za nekaj časa je držalo to; samo natakarija je nestrpno rožljala s ključmi in Nande je silil s tobakom: naj pušim in povem kaj z Nanosa. Moral sem jim priporočiti, da treba vzeti na Nanos: — pot pod noge — na ramo kolikor vina toliko vode in v žep nekaj za prigrizek; drugo: sitnosti, skrbi, dolgove, žene in otroke je najbolje pustiti doma.

Kar se je zopet vtaknil radovedni Kouc: Žganja nič?

— Nekoliko ne škoduje, veliko pa....

obleko?! Ni-li tega storila hitra, gmotna podpora!?

Kako je pa pri nas? Oh, ti uboga Goriška! Tu ni krasnih nasadov, tu ni veselih obrazov nad vinogradniki. Vse je žalostno, tužno. Grič za gričem kaže ti, dragi čitatelj, svoja gola rebra. Puščava se vrsti za puščavo. Vse je uničeno, vse opustošeno. O novih nasadih ni tu skoraj niti duha ne sluha. Le tu in tam, med osatjem, še kakšna trta, valeča se po tleh, naznanja popotniku, da pred nedavnim časom so bili tudi še vinogradi!

Prijatelj, pelji se po Braniški dolini! Glej na levo, glej na desno in povsodi glej le ono in isto prikazen: gole griče, brezmerne puščave. A kakor je tu, ravno tako tudi drugje v naši okolici. A vzrok temu je: ker od nikoder ni pomoči!

Ljudstvo obubožava, vse ide rakovo pot. Dan za dnevom gredo posestva na boben, a uboge reve s trebuchom — za kruhom po svetu!

Primorska, Goriška, to je zares dežela neverjetnosti. Medtem ko se drugje trudijo deželni zbori, da bi rešili vinogradnike, medtem ko drugje v to svrhu trosijo denarja brez konca in kraja, se za vse to pri nas nikdo ne zmeni. Za Boga! V deželni hiši so se godile že razne spremembe, odkar pri nas razsaja trtna uš: od l. 1888. Na površje so prihajali tu razni domači in ptuji bogovi, ki so se preobračali iz Savljev v Pavle in obratno. A med njim ni še bilo moža, ki bi se dejansko spomnil ubogega, s trtno ušjo borečega se vinogradnika. Obljub, govorov, resolucij bilo je baje v zadnjem času o tej stvari po shodih in krčmah dovolj; a s tem je, trpinu, bogme, bore malo pomagano, ker od praznih, suhoparnih fraz ne zamore nihče živeti. A glej čudo, po tolikih letih, po tolikih medsebojnih prepirih, so se naši poslanci lanskega leta spomnili naše bede, naših puščav. Dovolili so, oh ironija, 10.000 fl. brezobrestnega posojila. Res pravo pravcato malenkost. A že za to malenkost se je oglasilo proslilev brez konca in kraja. A kdor pozna naše razmere, neopisno revno in bedo med ljudstvom: se temu gotovo ne bo čudil.

Da, celó vladni merodajni krogi so pripoznali nujno potrebo proslilev ter odobrili mnogo več prošenj, nego je bilo denarja na razpolago — v nadi, da deželni zbor spolni svojo sveto dolžnost ter da priskoči na pomoč popolnoma obnemoglim vinogradnikom. A glej prevaro! Prišlo je zasedanje deželnega zbora, naš up, naša nada. Seja se je vršila za sejo. Mnogo je tu prepira, krika mnogo

Sledila je anekdota, kako so nekoč vinski bratei o polunoči polne kupice na mizi, pa se vzdignili ob čarobnem svitu lune na Nanosa silno slemo ter tam oboževani Avreliji — neki krasni židinj — na čast zapalili kres, pričakujé, da pride z večo družbo za njimi ter jih osreči z mehko rožico in žarkim pogledom. Toda Aureliji si je za čas izvolila gotovo boljše družbo v mehkih blazinah ko je že veličastno solnce priplavalo iz Javornika ter se kakor umito dvignilo iz nad cerkniškega jezera, je pogasnil kres in neutrudni vinski bratei so si žejo in jezo gasili z domačo slivovko.

To so bili vidni prvi posledki Avrelijeve nezvestobe. Nasledkov nasledki pa so bili da so doslej preglasni klici vinskih prijateljev potihnil, prijatelji so se pa posamično po najbližji in najskrivnejši stezi poizgubili na Razdrto. Poslednja dva sta šantala za prvimi — celega pol dneva. O, grozen pogled! Njima slični so bili gotovo Napoleonovi vojaki, ko so, prekoračivši Alpe iznenadili sovražno vojsko v Italiji. V rokah polomljeni palici na glavi pomečkani pokrivali, le od daleč klobuku podobni; na rokah vsaki svoje —

se tu debatira radi ptičjih in mrljskih takser noriških palač....

Glej, spet se tu jasni nebo! Tu vlada najidilnejši mir. O prepiru ni tu ne duha ne sluha, ko prihajajo na dnevni red predlogi za podvojitev poslaniških, odborniških plač. Vse je edino za to, a za vinogradnika se nikdo ne meni. Naš up, naša nada šla je po vodi! Mari nam mislijo pomagati, ko nas — več ne bo?! Ko nas upniki-oderuhi spravijo na boben in mi in naši potomci za veke postanemo ptuji robovi?! Sapienti sat.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 4. septembra 1901

Ferri v Trstu. V zadnjih dveh številkah smo podali nekoliko najmarkantnejših točk iz Ferrijevega predavanja o socializmu. Že iz te slike — podane v velikih potezah — je čitatelj lahko spoznal veliko nesoglasje med Ferrijevimi izjavami in med »idejami« in postopanjem naših domačih — imenujmo jih danes, dasi jim ne priznavamo tega naslova — socialistov. Ferri je povdarjal, da socialna ideja ni monopol posamičnika, temveč sme vsačdo svobodno misliti, kako bi se dalo socialno vprašanje najlažje in najuspešneje rešiti in po tem svojem prepričanju uravnavati tudi svoje delovanje. Glavno načelo socialistične taktike je: svoboda v mišljenju! Druga zelo važna izjava vodje laških socialistov je ta, da stremi socializem za blagostanjem vseh slojev in vseh narodov. To so krasna načela, katera naj bi si vsakdo vzel seboj, predno se poda na pot socialnih študij in sploh v javno življenje. Nikdo ni nezmožljiv! To je sicer že znan aksiom, ali pribiti ga moramo tukaj, ker ga je v nedeljo v Politeama zopet krepko povdarjal ravno vodja laških socialistov in eden najbistrejših sodobnih socijologov: poslanec Ferri. Iz tega principa sledi tudi gori omenjeni, to je: svoboda v mišljenju. Ker ni nikdo nezmožljiv, ne sme tudi nikoli zahtevati, da bi se vsi pokorili njegovim idejam, in obsojati v smrt vse drugomisleče. Ta Ferrijeva izjava postavlja smo si temeljem našim premišljevanjem o reševanju socialnega problema med našim narodom. Naša naloga je: moralna, intelektualna in materialna povzdiga našega naroda. Zakaj smo povdarjali ravno našega naroda: to hočemo pozneje pojasniti. Ta smoter: moralna, intelektualna in materialna povzdiga je tudi končni smoter pravega socializma, kakor je Ferri večkrat povdarjal v svojem predavanju. Ker imamo torej mi isti smoter, kakor si ga je postavil socialistični vodja Ferri, imamo, po njegovi lastni izjavi, tudi mi pravico, da razmotiramo, kako se da rešiti socialni problem. Kaj je socializem? Kdo ga je ustvaril? Na drugo vprašanje je odgovoril Ferri, da socialistična ideja se ni porodila v glavi kakega misleca, temveč je le nova faza kulturnega razvoja narodov. Iz tega sklepamo mi dalje, da socializem prav za prav ni kaka nova ideja, temveč le nadaljevanje človeškega napredka na vseh poljih življenja ali pa, ako hočete, da je človeštvo na reševanju socialnega problema delovalo že pred stoletji in stoletji, da je neprestano nadaljevalo delo in to so bili, po sedanjih nazorih, vsi tisti, ki so delovali na napredku, najčistejši socialisti, stokrat čistejši, nego nekateri sedanji »socialistični« voditelji, ki

kaj sumljivo drapirano ogrinjalo! Jopiča pa sta na komoleh otvorila po tisti dan nov vohod, a hlače, no, o hlačah ni da bi rekel drugega nego to, da so ta dan doslužile vse večne čase. Prvi, visoko, ponosno stopajoči mladenič — kakor bi pritiskal pedale na orgljah — je gledal v svet s prepadnimi, krmiljavimi očmi in skozi ščipalnik — brez šip; drugi pa, nizek možiček, nekoliko zurpljen in ne malo pobit na čelu in nosu se pa je, dospevši na sigurno cesto, junaško postavil pred tovariša vprašaje: Ti, Tone, poglej, no! Meni se zdi, da mi manjka šipa na enem očesu. Ves svet je nekako brljav. Poglej no, bodi tako dober in povej mi, na katero oko nič ne vidim, da bom vsaj mogel zasmijati nanj.

Seveda se je vsled Tonetovega iskanja in smeha nabralo na vasi kmalu vse črno malih in večih radovednežev, katerim sta se morala »evetleča« Avreljina čestila takoj skriti v gostilo, kjer so ju čakale še od sinoči — prazne čaše, neporavnan račun in »zbirka« — živank s črno in belo nitjo: vse lepo pripravičeno.

To je bilo nekaj za gospode iz Trsta.

(Pride še.)

socialni problem rešujejo samo za svojo lastno osebo in ki, ker jim nedostajajo stvarnih argumentov, psujejo vse okolo sebe. V pravem pomenu besed, kakor je zgoraj pojasnjeno in kakor to umeva isti Ferri, smo tudi mi v svojih stremljenjih nič manj navdušeni socialisti, nego je Ferri sam, bolj pravi pa gotovo, nego naši oficijelni »socialisti«.

Narava ne pozna skokov, to je povdarjal tudi Ferri: ekonomične enakopravnosti ni možno doseči, predno se ni uveljavila politična enakopravnost. Tega kardinalnega naravnega zakona ne poznajo ali nočejo poznati naši slovenski oficijelni »socialni demokrati«, ker bi sicer ne hodili po krivi poti, na katero so zabredli v svoji nerazsodnosti in enostranosti. Prej politična enakopravnost, potem gospodarska enakopravnost, prej buzuazija, potem socialna demokracija! To je kronološki naravni red, kakor ga je postavil Ferri. Uživamo li mi Slovenci politično enakopravnost? Imamo li slovensko buzuazijo? Ne, ne jednega ne drugega nimamo še in ako hočemo kedaj doseči gospodarsko enakopravnost, boriti se moramo za politično enakopravnost! Ako hočemo kedaj reševati problem, ki so si ga postavile sedanje združbe socialno-demokratske stranke, ustvariti si moramo najprej svojo buzuazijo (meščanstvo.) Ferri je navel za primer južnoitalijanske pokrajine, kjer se buzuazija še ni ustvarila in je rekel, da mora tam vsaki pravi socialist pomagati najprej buzuaziji, da ona reši svojo kulturno misijo, ker še-le potem bo mogoče nadaljevati delo na sedanjem socialističnem programu!!

Ste-li čuli to vi, slavni slovenski socialistični matadorji, ste-li čuli, kake nazore ima veleum Ferri (ki je gotovo nekoliko čistejši socialist od vas) o misiji buzuazije?! Da vi blatite in psujete slovensko buzuazijo, katera se je začela še le polagoma ustvarjati, dokazuje le, da ne pojmite naravnega razvijanja socialistične ideje, da niste socializma še nikoli resno študirali, saj s pravim kriterijem ne, ter da ste si nabrali le kup fraz in psovk, s katerimi hočete bajé reševati socialistični problem, katerega se pa ne rešuje na ta način, da se siromašnemu delavcu govori le o njegovi bedi in le to, kar mu laska — in to z očitnim namenom hujskanja proti drugim stanovom — ampak tako, da se tem siromakom predočajo tudi težave, vzrasle iz narave same, katere treba premagati, predno bo rešeno socialno vprašanje. Zato je Ferri modro povdarjal, da narava ne pozna skokov. Socialistično gibanje v sedanji fazi, in na način, kakor si je predstavljajo slovenski socialisti, more se pač vršiti v Nemčiji, Franciji, Italiji, Angliji, nikakor pa ne med zatiranimi avstrijskimi in — turškimi Slovani. (Dalje pride.)

Nemci med seboj. V Solnogradu so odkrili te dni spominsko ploščo — Bismareku. To bi bilo prav in redno. — Avstrijske vlade so tako dolgo tiščale na levo, da smo dospeli do tako očitega Bismarekovega kulta, da se prirejevali Bismarekovi slavnosti neovirano in neprestano dotikajo z rokavom \$, ki govori o veleizdaji. To bi bilo v redu, temu se ni čuditi. Pač pa bi se morali čuditi, ako bi bilo drugače. Če kdo seje čes, mu ne more zrasti pšenica. Kdor tolerira idejo nemški poti preko Trsta na Vztek, tega ne sme presenetiti, da je tudi Solnograd postaja na tej poti velikonemške hoje preko — velikega mostu. Ne govorimo torej dalje o dejstvu samem, da so v Solnogradu odkrili ploščo Bismareku in da je na tej slavnosti govoril glavni voditelj vsakoletnih romarjev na Bismarekov grob, glasoviti Jurij Schönerer. Zanima pa nas, kar je govoril na adresu nemške ljudske ali Pradejeve stranke. Ne da bi nas glava bolela od — ljubeznivosti, ki jih je Schönerer neusmiljeno metal rečeni stranki na glavo. Ali vsebina tega govora je simptomatična za železno konskvenco, s katero se velikonemška ideja infiltrira v naši državi. Schönerer je rekel med drugim: »Prihajamo do prepričanja, da nemškim ljudsko-strankarjem ni do Nemško-Avstrije, marveč da hočejo ustanoviti le družbo na delnice za železnice in vodne zgradbe, zavarovalno družbo za poslance, ki iščejo velikih dohodkov in bogato plačenih služeb. Jaz hočem tem gospodom sneti krinko z obraza. Če bi ta gospoda tudi le začasno dobili gospodarstvo v roko, potem bi se morali Nemci v ostmarki — kakor imenujejo naše Nemce — zares bati za svojo bodočnost!« — Tem besedam je sledil povsem primeren komentar v vsliku: Živela Vsenemčija! Ne

treba torej še le pojasnjevati, kaj misli Schönerer, ako govori o »bodočnosti«! Dalje pa treba pomisliti, da nemško ljudsko stranko, katero Schönerer dolži celo izdajstva na nemški stvari, ločuje od tega gospoda le vprašanje taktike: Pradejeva stranka bi hotela kazati vsaj nekoliko videza avstrijskega, Schönerer pa ne dopušča niti tega, on se že čuti v dobi, ko ne treba več tacega — hinavstva! Ali je simptomatično to?! Sedaj pa le vprašajte katerega si bodi avstrijskega državnika, sedanjega ali bivšega, pa boste čuli, kako so vsi ti možje, vzdrževali — čestito avstrijsko tradicijo s tem, da so srečno doveli do Bismarekovih spominskih plošč, ne da bi se živ krst čudil k temu in menil, da to ni v redu!

Zavod sv. Jeronima. Kakor nam javljajo brzojavke iz Rima, se ključu blagajne in arhivov še dosedaj inso izročili kraljevemu komisarju. Alacevicheva banda pritiska na laško vladu, naj izira rektorja Pazmana iz zavoda, ta pa da je izjavil, da ne gre iz zavoda, dokler ga ne izženejo se silo. — Otem brigantstvu prinaša današnji list »Avanti« jako lep uvoden članek, ki osvetljuje brutalno postopanje Alacevicheve bande. »Avanti« si stavlja vprašanje, da-li je nasilen napad na rešeni zavod zakonit in dostojen kulturnih ljudi?! S kakim pravom se je postopila ta ničla (Alacevich), da zastopa Dalmacijo?! Kje je mandat?! On in drugi, ki odločno odvrčajo od sebe obtožbo irredentizma, kaj hočejo torej, kaj mislijo, kdo so?! Nihče jih ni še kedaj opazil. Čutili so torej potrebo »reklame« in ta potreba je bila tako intenzivna, da jih je dovela do nasilnega napada, do motenja tuje posesti, ker, dokler ne bo stvar razsojena, ni mogoče oporekati, da se je izvršilo motenje tuje posesti. Na to opozarja »Avanti« na ogorčenje, ki je radi tega brutalnega čina nastalo proti Italijanom v Dalmaciji, na Hrvaškem in v drugih slovanskih pokrajinah. Kse pomisli na vse one Italijane, ki so raztrešeni po vsem svetu, mora pretresti človeka groza radi nevarnosti, v katero so ti reveži postavljeni vsled takega žaljenja hrvatskega naroda, s katerim se čutijo solidarne ostali slovanski narodi. Samo na Hrvaškem je, deloma začasno, deloma stalno, naseljenih kakih 20.000 Italijanov, ki si tamkaj služijo vsakdanji kruh! Kdo bo iste redil, ako bodo vsled opravičenega ogorčenja hrnatskega naroda morali zapustiti deželo, ki jim daje kruha?! So-li Alacevich in družba mislili na take represalije? So-li mislili, da bi radi njih moglo propasti na stotisoče laških podanikov se svojimi družinami?! Je-li mislila na to rimska vlada, katera je tolerirala ta čin? Nikdo ni mislil na to in sedaj se val iz vseh strani slovanskega sveta preteča povodenj psovk proti vsemu, kar je italijanskega; in psovke dozdevajo se kakor oznanjevalke bližajočega se groznega preganjanja človeka proti človeku. Je-li to patrijotizem Alaceviche, laških ministrov in kralja italijanskega?!

Radi jedne kongregacije se zakrivlja prepotenca in izzivilja vihar sovraštva, meltem ko se človeštvo trudi, da bi za vedno zatrla sovraštvo med narodi. Ne ostaja drugzega, nego upanje, da boste avstrijska in laška vlada poravnati znali spor, ki ga je povzročil jeden Alacevich, postavivši se na čelo blaznemu podjetju, da spravi v neprimliko narod, čegar gostoljubje uživa. In potem dalje: A kaj bi rekli Alacevicheva družba in oni, ki jo podpirajo, ako bi se hoteli Hrvat, Slovenci, Čehi in drugi Slovani pokazati omikanejšje ter velikodušno pozabiti na maščevanje? Bržkone bi jim očitali strahopetstvo.

Listu »N. Fr. Presse« brzojavljajo iz Rima, da so se nekateri laški ministri posvetovali, kaj jim je storiti, ker avstrijski poslanik pri Vatikanu noče izročiti ključev od blagajne. Posamični člani dalmatinske komisije so začeli že odvrčati od sebe krivdona nasilnem činu. Konzul v Črnigori, Evgen Popović, je izjavil v listu »Tribuna«, da ni bil nikoli člen te komisije in da je njegovo ime bržkone po pomoti prišlo v listo. Kanonik Vitich pa je v Vatikanu izjavil, da je bil prisiljen podpisati brzojavko na kralja in protokol.

Car vsprejme Krügerja. Kakor poročajo iz Bruselja, trdi transvalsko poslanstvo, da je car obljubil, da ob prvi ugodni priliki vsprejme v avdienco predsednika južnoafriške republike, Pavla Krügerja. Tudi to bi bila jako izdatna, pa če tudi le moralna zasužica Angležem.

Nekaj nečuvnega. Iz Semendrije na Srbskem prihaja čudna, čudna vest, ki zveni skoro kakor kakov anakronizem. Poročajo, da je ministerski svet pod predsedstvom kraljevim sklenil, da se proračun za vojsko — prijatelji, primite se za glavo! — zniža od 18 milijonov na 12 $\frac{1}{2}$. Pa ne da so v Srbiji začeli — pametno računati, koliko bremena je v soglasju z gospodarskimi silami dežele!

Tržaške vesti.

Zopet poroko so slavili danes v narodni rodbini Čokeljnovi. Nedavno sti slavili poroko 2 sestri na isti dan, danes pa se je poročila tretja sestra, Albina Čokelj, z gospodom Josipom Funtekom, e. kr. poštним azistentom v Malem Lošinjju. Bilo srečno!

Pobočnik grškega kralja. Predvčerajšnjim je z Lloydovim parnikom »Ceres« prispel z Grške na Reko g. Mergaropulos, prvi pobočnik grškega kralja. G. Mergaropulos prispe danes v Trst, odkoder se popelje v Benetke, da tam dočaka kralja Jurija.

Štiridesetletnica polkovnika Bernatha. Dne 1. t. m. je bila v Planini velika slavnost. Polkovnik našega domačega 97. polka, g. Alfonz Bernath Bosutpoljski, je praznoval štiridesetletnico svojega vojaškega službovanja. Na predvečer so mu častniki in vojaštvo priredili podoknico in obhod po trgu z lampijoni. Vsaka stotinja je imela nad 40 lampijonov, katere so nosili krajni možje. Pred polkom je svirala godba, za godbo pa je sledila stotinja za stotnijo z raznovrstnimi lampijoni. Pred stanovanjem polkovnikovim so se razvrstile po trati v polukrogu in tu je zapel slovenski zbor krasno hrvaško pesem »Srbine tužni«. Na to je italijanski zbor zapel neko prigodnico. Tudi enoletni dobrovoljci so se izkazali. Nakupili so za to priliko umetelnih ognjev, katere so zažigali ob sviranju godbe in ob pevanju zborov. Polkovnik, dober starček, je bil zelo ginjen ob ovacijah, ki mu jih je prirejalo moštvo.

Drugi dan je bil slovesen obed za oficirje. Prostor za to so pripravili v skednju, katerega so tako okrasili, da je bil bolj podoban salonu, nego skednju. Po obedu so vojaki nesli starčka na ramah v njegovo stanovanje, spremljani z godbo in živimi hoch-klici.

Slavljenec je daroval tudi primerno svoto za pogostitev moštva.

Polkovnik Bernath je izboren poveljnik. Rodom je Srb. Politik ni, to se umeje, ker ne sme biti. Ali nikdar ne skriva svojega slovanskega rojstva. Odlikoval se je že leta 1866. v Italiji in l. 1878. v Bosni. Tudi mi kličemo blagemu možu: Na mnogaja ljeta!

Tako naš dopisnik, a mi si ne moremo kaj, da ne bi se pridružili tej čestitki. Nimalo ne pretirujemo, ako rečemo, da je naš domači polk v gotovih pogledih — uzor polk! Tu ne žalijo nikogar radi njegove narodnosti, tu se spoštuje čutstvovanje ljudi, tu se postopa — v kolikor smo obveščeni mi — humanno, tu ni čuti pritožeb, kakor jih čujemo čisto celó iz Ljubljane radi izvestnega roganja od strani častnikov. Tako je prav! Vojaška institucija itak nalaga komaj znosljiva bremena, naj daje za to narodom vsaj — primerno spoštovanje!

V deželi abnormalnosti smo. Cenjene čitatelje prosimo, naj prečitajo dopis iz Pulja, ki ga priobčujemo danes na drugem mestu. Na tem, kar bodo čitali tam, bodo strmeli in gotovi smo, da bodo soglašali z nami, ako pravimo, da v Primorju živimo v deželi abnormalnosti.

Ljudje, ki so vsprejeli socialno-demokratski program, prireajo veselice. Na to veselico so si preskrbeli glasbo e. in kr. vojne mornarice. Ta godba je svirala na tej socialnodemokratski veselici komade, kakoršnjih ne posluša rad ne le on, ki ni italijanski šovinist, ampak tudi oni ne, ki ima le količkaj glasbenega ukusa in — nekaj čuta za to, kaj je — estetično!

Torej vojaška godba, ki nastopa s takimi komadi: to bi bila prva abnormalnost.

Druga ni manje kričeča. Ljudje, ki hočejo biti socialni demokratje, ki idejo internacionalizma vedno valjajo po svojih ustih in ki bi torej morali odklanjati in odbijati narodni šovinizem: taki ljudje so zapadli v navdušenje, v delirij, torej v nekako nacionalistično pijanost, ko so čuli pesmi, ki ne pričajo le o narodnem šovinizmu, ampak o — bestijalizmu!

Kaj pravita k temu Kristan in Kopač?! Lahko se ponašata se svojimi somišljeniki v Pulju! Povej mi: čemu ploska tvoj — so drug, in radi česa prehaja v delirij, in jaz ti potem povem, kakov — socijalist si!

Odnehamo — pa ne! Pišejo nam: Dne 2. t. m. je nekdo odposlal svoto denarja potom centralne pošte.

Nakaznica je bila slovensko-nemška in ves naslov pisan v slovenskem jeziku. Pošto potrdilo št. 197 je pa nemško-laško! Dalje je bilo na nakaznici pisano ime Luzar, a na »potrdilu« stoji: Cuzar in mesto Maribor, je zapisano: Marburg!

To so sicer le zbadljaji z iglo, ali mi se tudi z iglo ne damo zbadati. Tudi to mora nehati.

Ponižno vprašanje. Podpisani si usoja staviti na tem mestu nastopno ponižno vprašanje vsem slovenskim občinam: zakaj rabijo vse slovenske občine — brez izjeme — le slovensko-nemške tiskovine za domovnice?

Je-li to zapovedano v zakonih, ali je to le posledica občepoznane slovenske — popustljivosti?! Potem pa sodimo, da zakon ne velja samo za Slovence, ampak tudi za druge narodnosti — recimo: za Lahe?! Laške domovnice so pisane samo na laškem jeziku, nemške samo na nemškem — slovenske pa — kakor gori rečeno!

Pričakuj se pojasnila se beleži udani:

Metla.

Slavnim županstvom na znanje. Tržaški magistrat vrača vse prošnje za podeljenje domovinske pravice in to z očitnim namenom, da zavlačuje stvar! Ker bo slučajev, da je ta ali oni obolel in odšel v tukajšjo bolnišnico in ker bo bolnišnica pošiljala dotične račune na revne kmečke občine, bi bilo dobro, da se te občine, predno plačajo kako svoto za take ali druge stvari, dobro informirajo: so-li primorane plačati, ali ne?!

Imamo slučajev, ko so naši ljudje že pred 7 meseci vložili prošnje za podeljenje domovinstva v Trstu, ne da bi bili prejeli dosedaj sploh kako rešitev. Po našem mnenju imajo dotičniki že domovinsko pravo tu in ne več tam, kamor so pripadali prej. Dobro bi bilo, da bi županstva sklenila kako vez in da bi skupno nastopila — osobito proti tržaškim oblastnežem!

Drobne vesti. Z drevesa pade! Včeraj zjutraj je kmet Fran Piščane, stanujoči v Rojanu št. 189, pakel z drevesa, na katerem je bral sadje, takel nesrečno, da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Včeraj so aretirali v svobodni luki nekega težaka, imenom Maksimilijan S., pri katerem so našli 2 klg. in 800 gramov — popra. No, zdaj izve še le v ulici Tigor po čem je poper.

Izpred naših sodišč. Andrej Secolich iz Kopra je prodal dne 19. julija vrečo krompirja, last njegovega očeta in si obdržal denar. Ko ga je oče prašal po denarju, se je sin razkačil in začel biti po očetu tako, da je moral starček pobegniti. Dne 21. julija pa je Andrej Secolich v gostilni Stanič ukradel nekaj denarja iz miznice in jo popihal. Krčmarica, ki je zapazila tatvino, ovadila je Secolicha redarstvu. Sodni dvor je obsodil včeraj Secolicha radi teh činov na 10 mesečno ječo.

— Laški podanik Josip Marini, kateri je izgnan iz Trsta, vrača se večkrat semkaj. Pred približno enim mesecem je plesal na plesu pri sv. Ani, kjer je nadlegoval in žalil dekleta, radi česar ga je neki redar aretir. Marini je najprej mirno sledil redarju, potem pa je kar naenkrat planil nanj, ga pretepel in zbežal. Kmalu na to pa so prišli drugi redarji in Marinija povezali ter gnali na policijo. Sodni dvor ga je spoznal včeraj krivim in obsodil na 14-mesečno ječo ter po prestani ječi na izgon iz vseh tostranskih dežel naše države.

— 60-letni krojač Ivan Furlanich, ta stara gnjusoba, ki je bil že neštevilnokrat v ječi, obsojen je bil včeraj zopet na 13-mesečno ječo, ker je v pričo neke 11-letne deklice izvršil nesramen čin.

— Drugi tak zarjavel star grešnik je 61-letni Anton Marek, kateri je bil že v svoji mladosti obsojen na smrt in potem pomiloščen, pozneje pa neštevilnokrat radi vseh možnih zločinov in prestopkov, tako, da je večino svojega življenja preživel po ječah. Včeraj je stal zopet pred sodniki, ker je g. Juriju Minasu, ravnatelju javnih skladišč, pisal pismo, v katerem mu grozi se smrtjo, ako mu ne da neke zahtevane svote. Radi tega pisma je bil starec obsojen na 18-mesečno ječo.

Dražbe promičnin. V četrtek, dne 5. septem. ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe promičnin: ulica Mureri 103, hišna oprava; ulica S. Lazzaro 1, železna stiskalnica; ulica Cavana 7, hišna oprava; Škedenj 15, vozovi; ulica della Fabbrica 6, kamenite stopnice; ulica Fontanone 24, hišna oprava, motor in miza; ulica dei Bacchi 11, pohištvo; ulica dei Conti 18, oprema v zalogi in jestvine.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 17.3, ob 2. uri popoldne 25.— C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 761.1. — Danes plima ob 1.12 predp. in ob 0.6 pop.; oseka ob 5.49 predpoludne in ob 5.49 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× Škandal prve vrste! Nečuveno! Neverjetno! Iz Pulja nam pišejo: Tukajšnji trgovinski pomočniki, ki so — mimogredé rečeno — vsprejeli program **socijalnih demokratov**, so v nedeljo dne 1. t. m. priredili vrtno veselico pri »Arco romano«. Ta veselica sama na sebi ni imela nič vabljivega ali posebnega, kajti le par razobešenih lampijonov dan danes nikogar ne »vleče« več. Ali česar niso mogli doseči organizatorji sami, dosegla je glasba **e. in kr. vojne mornarice**!! Stvar je postala za nas velezanimiva in za duh zistema, ki veje na Primorskem, veleznačilna.

V listu »Giornaleto« od ponedeljka je citati namreč: »Molti applausi alla banda della marina, la quale svolse un bellissimo programma con prevalenza di musica italiana e canzoni patriottiche (aha!) fra le quali suscitavano un vero delirio e dovettero essere bissati: »El sì« »El marameo« »L'Inno a San Giusto, quello all'Istria« e il »Lasse pur« nonehé alcune battute dell' inno della »Leg a«.

Mein Lieben wass willst du noch mehr! Žalostno!

Torej sedaj, ko se je poulična sodrga in mularija nekoliko pomirila s svojimi nesramnimi in izzivajočimi pesmami, sedaj se je vzdignila na ta nivo glasba **e. in kr. vojne mornarice**, da oživi »patriotički duh« laške mularije in da s svojimi donečimi zvoki žali narodni čut tukajšnjih Hrvatov in Slovencev!! Kaj pomenja to?! Se socijalnimi demokrati, katere je to žaljenje Slovanov spravilo v delirij, ne bomo računali tu ter jih prepuščamo Vam, gospod urednik!! Nam je do tega, da spregovorimo besedico na adresu — zistema! Kako se da opravičiti tak nečuveni škandal?! Ali mislite gospôda, da bomo mirno trpeli vse to?! O ne! Mi protestiramo že tu in najrodločneje proti temu, a nadějamo se, da dobimo še drugje mesta in načina, da še bolj pojasnimo in zbistriamo stvar in da po polni zaslugi ožigosamo nečuveno postopanje zistema, pred katerim so možne take stvari. Kličejo nam, da naj le žvižgamo! Mi pa bomo žvižgali — in še kakó bomo žvižgali!!

× Na adresu poštnega ravnateljstva. Iz Pazina nam pišejo: Tu je izpraznjeno mesto poštnega upravitelja. Ker je s tem mestom združen marsikaj poboljšek, se seveda marsikomu sline cede po tem mestu, najbolj pa takim, ki nimajo kvalifikacije za takov kraj.

Neka taka dušica se je zatekla v list »Trieste«, da bi prepričala poštno ravnateljstvo, da za mesto poštnega upravitelja v našem mestu je popolnoma sposoben tudi oni, ki — ni sposoben. Mož je menda tega menjenja, da pomanjkljivost v kvalifikaciji popolnoma nadomešča protekcija kake proslule umirovljene ekscelence.

Zato daje poštnemu ravnateljstvu to-le na uvaževanje: »Poznanje hrvatskega in slovenskega jezika je v Pazinu povsem relativna stvar, sosebno, ko gre za poštno upravo (Aha! Aha!), katere notranji službeni jezik je nolens volens — italijanski!«

Sedaj veste, kam pes taco moli! Nekdo bi rad prišel v Pazin, ki ne zna hrvatski. Pomagati si hoče z diktom, da v Pazinu ne treba poznati jezika ljudstva. Da še bolj podkrepi ta svoj dikt, se obregava tudi ob »un giornale slavo«, ki izhaja v Trstu, s čemer hoče dokazati, da hrvaščine zmožnega uradnika zahtevajo le izvestni krogi v Trstu!!

Trditev gospoda laškega — kompetenta za mesto poštnega upravitelja v Pazinu, da je notranji službeni jezik pošte v občini s circa 14000 Hrvati in 1000 Italijani — ita-

lijanski, ta trditev je tako gorostasna, da moramo že prositi slavno poštno ravnateljstvo, naj si jo zapiše v album! Potem bo morda umeti in verjeti marsikaj, česar se vedno noče umeti in verjeti, ker se mu zdi neverjetno, da med izvestnimi njega organi veje — takov duh!

Mi ne zahtevamo od poštnega ravnateljstva, naj imenuje tega ali onega. Nam je to vsejedno. Zahtevamo pa — in to s polno pravico — da imej dotičnik vso kvalifikacijo. Zato zahtevamo, naj se poštno ravnateljstvo o tem imenovanju postavi na stališče, da pošta v Pazinu ni za to tu, da se tam nameščajo uradniki, ampak za to, da tam nameščeni uradniki ustrezajo zahtevam in potrebam prebivalstva. Tu pa govori statistika svoj železni govor: 14000 Hrvatov in 1000 Italijanov!

In da ne bo nobenega dvoma, citirati hočemo tu klasično pričo — pokojnega dra. Costantini. Mož je bil največji italijanski intransigent kolikor jih je še kedaj videla Istra. Tako intransigenten je bil, da je bilo to preveč celo italijanskim signorom samim — in za to treba menda že skrajnosti! Radi skrajnosti Constantinijeve so celo sedež italijanskega političnega društva odnesli iz Pazina v Buje! In tak mož, dr. Costantini, takov intransigent Italijan, je v svoji pisarni z najmanj 80% svojih klientov govoril — hrvatski! To je notoričen fakt! Punetum!

× Pobožljanje učiteljskih plač v Istri. V »Naši Slogi« citamo: Deželni zbor za Istro je načrt zakona, vsprejet od deželnega zbora, s katerim se urejujejo plače učiteljev, odposlal c. kr. namestništvu v Trst, da ga ta oblast odpošlje na Dunaj v cesarsko potujenje.

× Umrl je v Dubrovniku 76-letni grof Niko Pušić, zadnji potomec slayne patrijotske hrvatske rodbine iz slavnih časov dubrovniške republike. Bil je zaveden hrvatski rodoljub. P. v m.

× Prvi Vipavski kmetijski shod in razstavo grozdja in sadja prrede v Kasovljah pri Rihembergu dne 15. septembra 1901. Mi že danes opozarjamo na ta za naše vinogradnike in kmetovalce velevažni dogodek in hočemo podrobnosti vse prireditve priobčiti čim prej. Tu gre za javno korist in hočejo prireditelji, da ta shod ostane strogo ločeno od — domačega prepira. Vsi torej naj sodelujejo — brez razlike političnega mišljenja.

Vesti iz Kranjske.

* Nadvojvoda Fran Ferdinand na Rakeku. Nadvojvoda Fran Ferdinand se je včeraj zjutraj pripeljal z vlakom na Rakek. Zasedel je takoj konja in odjezdil na vajo. Potem je pred njim defilirala vsa 28. divizija. Po kosilu se je ob 3. uri popoldne odpeljal v Št. Peter nadzorovat ondoto graško divizijo.

Vesti iz Štajerske.

— Zlato in zanje žgočo resnico so morali poslušati celjski Germani s slovensko krvjo v žilah. Pa še iz kakih ust! Pomislite le: od bratev Wolfovega, Velenemca Steina! Željno so ga pričakovali, a mož jih je za to nagradil s tem, da jim je slično zagodel, kakor je resnični socijalist Ferri, godil neresničnim tržaškim socijalistom. V kliknil je grozečim glasom: »Kdor je mednarodni, zatajuje svojo narodnost, a hudodelstvo zoper naravo dela vsakdo, ki nastopa proti svoji narodnosti.«

Nočemo reči, da je Nemeec Stein imel ta poštteni namen, da bi celjske izdajice zavrnil k dolžnosti do svojega slovenskega naroda, ali sveto resnico je vendar govoril, rekši, da dela zoper naravo, kdor dela zoper svojo narodnost. »Domovina« hoče vedeti, da so izdajice prebledeli, ko so čuli to sentenco Steinovo! Prebledeli?! Hm! Je ljudij, ki ne prebledevajo več in ne porudečevajo radi nobene stvari!

Razne vesti.

Ustrelil svojo zaročnico. Dne 31. avgusta zbralo se je v Krivem potu pri Senju v hiši mladega ženina več mladeničev in med njimi je bila tudi zaročnica sina gospodarjevega. Zaročnik se je igral s puško, ne znajoč, da je puška nabita. Na enkrat je puška počila in strel je zadel zaročnico, ki se je zrušila mrtva na tla. Orožniki so ulovili mladega ženina, ali sodišče ga je izpustilo na svobodo, vzešši ga za zapisnik.

Konji za Transvaal. Angleška vlada je kupila zopet 200 konj za vojne svrhe, to pot v Rusiji. Konji so prispeli v nedeljo zjutraj na Reko, kjer ostanejo, dokler ne pride parnik, da jih popelje v južno Afriko.

Hrupen prizor v kavarni. Iz Lvova javljajo: V nedeljo zvečer se je v neki tukajšnji kavarni dogodil nemil prizor. Vodja socijalistov, Moklovski, je pristopil k drž. poslancu Breiterju ter se počel pripraviti ž njim; naposled ga je večkrat oklofotal. Vzrok prepiru je ta, ker se je posl. Breiter nepovoljno izrazil o soprogi Moklovskega.

Slov. akad. fer. društvo »Sava«. Kakor smo že omenili v svojih noticah radi »sestanka«, katerega je priredila »Sava« dne 13. avgusta t. l. v Ljubljani, pripravila slov. akad. fer. društvo »Sava« svoj popolen preporod.

Društvo »Sava« skuša združevati in organizovati v sebi vse slovensko napredno dijaštvo. V to je v prvo svojo dosedanje organizacijo na podlagi fiksnih »okrožij« spremenila v organizacijo na podlagi nevezanih »podružnic«, — s katerimi prepreži vso slov. domovino, — ki se naj ustanove povsod tam, kjer biva več slov. akademikov in abiturijentov. — Vsaka podružnica za-se ima svoje vodstvo, vrhovno vodstvo vsega društva pa ima osrednji odbor v Ljubljani. Obče društvene stvari obravnava glavni društveni občni zbor.

Na tej novi podlagi ravno skuša združevati vse slov. napredno dijaštvo. S svojim programom, o katerem naj sklepa prihodnji občni zbor, se postavi na najliberalnejše stališče, katero naj omogoči voditi slov. dijaštvo do onih ciljev, katere si je slov. dijaška mladež stavila že opetovano, a brezuspešno, v prvi vrsti baš radi pomanjkljive organizacije. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati. Definitivno naj sklepa o reorganizaciji prihodnji glavni občni društveni zbor, ki se bo vršil v soboto dne 14. septembra t. l., v Ljubljani. Lokal: »Švicarija«, začetek ob 3. uri in pol popoldne.

Dnevni red: A. a) Poročilo odborovo. b) Poročilo odseka za sestavo novega društvenega poslovnika in pravil. c) Poročilo preglednikov. d) Volitve društvenega odbora in preglednikov. e) Slučajnosti: društveni program itd. B. Zabavni del.

Ker je za točko b) potrebna vsaj $\frac{2}{3}$ večina členov, in ker se naj s tem občnim zborom oživotvori novo redno društveno poslovanje na novi podlagi, zato pozivlja odbor vse brate »Savane«, da se ga udeleže polnoštevilno. ODBOR.

Brzobjavna poročila.

Perosi v Vidmu.

VIDEM 4. (P.) Perosi med nami. Navdušenje velikansko. Glasba nebeško lepa. Gostje prihajajo od vseh strani. Proizvajanje dne 5., 6., 7. in 8. septembra.

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.
TRST
TOVARNA: Via Tessa, vogal
Via Limitanea
ZALOGE: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborgo št. 21
Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI
z omejenim jamstvom
naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela
prvo slov. zalogo pohištva
iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici
Antona Černigoj-a
katera se nahaja
v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1.
(na desni strani cerkve sv. Petra).
Konkurenca nemogoča, ker je blago iz prve roke.

Albina Čokelj
Josip Funtek
c. kr. poštni asistent
poročena.
Trst-Mali Lošinj, 4. sept. 1901.

Štefan Cruciatti
ornamentalni kamnosek
v Trstu, via della Pietà št. 25.
izvršuje iz istrskega mramorja in kraškega kamnja vsakovrstna od najnavadnejšega do najlepšega in kompliciranega dela.
Specijaliteta za napisne plošče in nagrobne spomenike.

Velika zaloga slane ali žaganega marmorja v različnih merah belega ali barvanega.
Specijaliteta za pohištvo.
Sprejema naročbe za cerkve, altare, kakor tudi za podobe bodisi bele ali barvane. Vsaka naročba se izvrši točno in po ugodnih cenah.

IVAN KRŽE
Trst. — Piazza S. Giovanni št. 6. — Trst
Trgovina s kuhinjsko posodo vsake vrste iz zemlje, porcelana, železa, kositarja in stekla; velik izbor pletenin in lesenega blaga. Lesene pipe iz najboljšega tisovega lesa z gobo ali goudi brez aq.

Prvo primorsko podjetje za razpošiljanje in prevažanje pohištva
Rudolf Exner
Trst. — Via Squero nuovo 7. — Trst.
Telefon 847.

Specijalno bavljenje za inmagaciniranje pohištva. Pakovanje vsake vrste se izvrši na najboljši način in po zmernih cenah. Nakladanje in prevažanje pohištva po železnici in morju v vse kraje tu- in inozemstva kakor tudi iz hiše v hišo po celem mestu ali okolici s patentovanimi velikimi vozovi najnovejše konstrukcije.

Sprejemanje posameznih kovčkov, za-bojev, košev itd. za inmagaciniranje.
Sprejemajo se pošiljatve vsake vrste in kamor si bodi.

Jakob Kosmerlj
— TRST —
ulica ss. Martiri št. 16
nasproti Komando Marine.

TRGOVINA
Jestvin in kolonijalnega blaga, delikates in konserv.
Izbor raznih vin in likerjev.

Imam tudi filijalko v aliei **Bastione št. 2**, nasproti ženskem liceju.

Priporočam se p. n. občinstvu in sem najudanejši

Jakob Kosmerlj.
Sprejemajo se tudi naročbe za razpošiljanje.

„Gospodarsko društvo“ na Kontovelu
sprejme

krčmarja
nastop 28. oktobra t. l.

Isti more biti poročen in njegova žena dobra kuharica, glasbe zmožni imajo prednost. **Natančnejše pove upravnistvo tega lista.**

Gostilna Fr. Valetič,
ulica Solitario št. 12.
Vedno sveže pivo po 24 nč. Okolčansko in istrsko vino po 40 nč.

Grand Hôtel-Restaurant Obelisk
OPČINA
Nova lastnika ravnatelja Berrettini & Cattaneo.
Valikanski vrt in veranda. — Krasen razgled.
Izvrstna kuhinja || Pizensko in Kulmbaško pivo.
dobro perskrbljena vsaki čas. || Specijaliteta: Kraški teran.
KEGLJIŠČE. — LAWN-TENNIS. — KROGLJIŠČE. — BILJARD. — TELOVADNE PRIPRAVE.
| Telefon št. 657. |
Ob nedeljah in praznikih v lepem vremenu vozne zveze od restavracije „Central Pilsen“ na Optino.
Najzmernejše cene. Točno postrežbo vodi lastnika-ravnatelja osebno.
Vsakojaka pojasnila daje in slučajna naročila prejema gospod BERRETTINI
„Nova restavracija Centrale Pilsen“, (Trst Via Torrente 10)
z vrtom, kamor ne pride prah, ker je v zavetju. || Kegljšče. ||
Izvrstna kuhinja dobro preskrbljena vsaki čas. — Poštene cene. — Najtočnejša postrežba.

Tehnični urad. **Ustanovljeno 1877.**
SCHNABL & Co. - TRST
Via delle Poste vecchie (vogal Via Vienna).
Zaloga strojev in tehničnih priprav.
Glavni zastop železja in tovarniških strojev.
Naprava obrtnih podjetij vseh vrst.
Inštalacija strojev in parnih kotlov.
Motori na plin, bencin in petrolej sestava „OTTO.“
Motori na veter in vodno moč.
Naprave električne luči. Napeljave električne moči. Vodne naprave itd.
Naprave za centralno kurjavo in ventilacijo. Naprave kopališč, klosetov itd.
Zaloga cevij za vodo, plin in par.
Materijal za stavbišče.
Stroji vseh vrst. Vodne sesalke vseh sestavov. Odri za stroje in kotle.
Pripadki. Kovine. Razne pipice. Predmeti od gome. Stiskalnice za grozde in oljkn, čistilnice, rešetnice, pine za delatr surovo maslo kakor tudi vsi drugi poljedelski stroji. Železe traverse in kolesa. Cement »Portland« in »Romano. Olja za kolesa in masti.
In v obče vsi predmeti za obrtna podjetja in mornarstvo.

J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice
o že več desetletij povsod razširjene, in malo družin je, kjer bi manjkalo to lahko in moli učinkujoče domače sredstvo, katero priporoča občinstvu mnogo zdravnikov pri zlih nasledkih slabega prebavljanja in telesnega zapetja. Teh kroglice, ki so tudi pod imenom Pserhofer-jeve kroglice ali Pserhofer-jeve kri čistilne kroglice znane, stane škatljica s 15 kroglicami 21 krajcarjev, 1 zavitek s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr., pri prejšnji vpošiljavi zneska stane s poštnino prosto vpošiljati: 1 zavitek 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr., 10 zavitkov 9 gld. 25 kr. — Navod uporabe je priložen.
Jedina izdelovalna in glavna razpošiljalna zaloga
J. Pserhofer-jeva lekarna
Dunaj I., Singerstrasse št. 5.
Prosi se izrecno, „J. Pserhofer-jeve odvajalne kroglice“
zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stoječi podpis J. Pserhofer in sicer z rdečimi črkami.
Balzam zoper ozeblino
J. Pserhofer-jev. 1 lonček 40 kr., s poštnino prosto pošiljati 65 kr.
J. Pserhofer-jev sok iz ozkega trpotca razlizujoč, 1 steklenica 50 kr.
J. Pserhofer-jev balzam zoper golšo, 1 steklenica 40 kr., s poštnino prosto pošiljati 65 kr.
Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno krepilo za šeloec in živce, 1 liter kola-vina ali eliksirja 3 gld., 1/2 litra 1 gld. 60 kr., 1/4 litra 85 kr.
J. Pserhofer-jeva grenka želodčna tinktura (preje življenska
Razen tu imenovanih preparatov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu- in inozemske farmacevtske specijalitete ter se preskrbje vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje.
Pošiljatve po pošti izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prej vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.
Če se prej vpošlje denar (najboljše s pošto nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljatih proti povzetju.

PODJETJE ZIMOLO - TRST
Prvo podjetje
za pogrebne svečanosti
ustanovljeno leta 1876.
Pisarna: Corso 41 | Zaloga: ul. Istituto 15
Telefon št. 141 | Telefon št. 145
Sprejemajo se pogrebi v veliki gali in I., II., III. IV. razreda; prevezi mrlčev v tu- in inozemstvo; katafalki v cerkvah za pogrebne svečanosti.
Izvršuje pogrebe v popolno črni, v zlato-črni, srebrno-črni in zlato-modri barvi.
Velika zaloga kovinskih krst, navadnih in najbogatejših; krst iz trdga lesa s kovinskimi okraski z vloženo cinasto krsto ali brez nje; lesenih krst; belo in črno lakiranih; venec iz umetnih cvetlic v porcelanu ali biserih.
Prodaja na drobno in na debelo oblek iz atlasa organtin, umetnih cvetlic, napisov zlato-srebrnih in sploh vsakovrstnih pop brthmdonevreg. i

Ces. kr. priv. civilni, vojaški in uradniški krojač M. Poveraj, trgovca v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstropje priporoča častiti gospodi svojo izborna zalogo sukneneh blaga, gotovih oblek, perila vsake vrste in vse potrebščine k oblekam za vsaki stan. Vstreza vsakemu naročilu in po modi.

Pekarne in sladličarne.
H. Stibiel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso ima veliko pekarno in sladličarno.
Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčič v kosih in v škatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birne, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franko na dom in trgovcem v razprodajo. Domač malinovec po nizki ceni.

Pozor stariši! Snažno zakrpani čevlji prihranijo nove, kar popravlja prav točno in po nizki ceni vratar hiše št. 3, na trgu S. Giovanni, tik lekarna Leitenburg.

Zaloga vsakovrstnega pohištva.
Anton Breščak v Gorici, Gosposka ulica št. 14 in ulica Vetturini ima v zalogi v veliki izbi pohištvo vseh sogov za vsak stan od najboljšega izdelka. V zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žime, za patno, razne tapecarije itd. Daje tudi na obrok.

Nova čevljarnica „Alla Corsia Giulia“, Fran Benčiča v Trstu, ulica Giulia št. 3. Velika zaloga obuvala vsake vrste lastnega izdelka za moške, ženske in otroke. Blago kakor: podplati, usnje in pripadki so iz najboljših tu- in inozemskih tovarn. Izvršuje točno vsako naročbo po meri in najnovejši modi. Vsaka poprava se dogotovi v istem dnevu. Cene brez konkurence. Kože v vseh barvah.

Zaloga dalmatinskih vin iz lastnih kleti in istrski teran toplo priporoča cenjenim družinam, gg. krčmarjem in hotelirjem. Simeon Pavlinović v Trstu, Via Chiozza 11.

Prodaja vina „Ai Maestri“
v ulici Valdirivo št. 17. Od danes naprej se prodajeta istrski teran po 32 nvč., za na dom po 30 nvč. liter. Rebula iz Brd po 32 nvč. liter. Vinski očet po 12 nvč. liter. Mrzle jedi v velikem izboru vedno pripravljene. Pivo I. vrste po 20 nvč. liter. Na debelo po zelo ugodnih cenah.

Važno oznanilo!
Podpisani amatra si v dolžnost javiti, da se VINA iz VISA, KAŠTELOV pri SPLITU, ISTRJE in BELA VINA iz VISA, ki se prodajajo v njegovih zalogi, analizovana in stavljen pod stalno kontrolo zavoda za kemično analizovanje, ovlaščenega od c. kr. avstrijskega ministerstva. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka št. 137. To določbo je izdalo visoko c. kr. notranje ministertvo radi pregostega kvranja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.
Kedor si torej vkupi vino v moji zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovi, negda je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dati bolnikom in konvalescentom, ker analizacija zveod stavlja pod svoje varstvo samo ona vina, ki so čista in imajo vso potrebno vsebino, ki jo morajo hmeti najšinejša vina.
C E N E:
Istrski teran . . . liter po 32 novč.,
Vino iz Kaštelov pri Splitu . . . 34 „
Fino vino iz Vise . . . 34 „
Vino Opollo . . . 38 „
Belo vino iz Vise . . . 40 „
Zahtevajte vselej jamstveno znamko.
Josip Tami
ulica Legna št. 6 (Dvorišče).

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA
registrovano društvo z omejeno zavezo,
v Gorici
Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr.
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.
Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6 % in na vknjižbe po 5 1/2 %
Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.
Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563
Poštno-hran. račun št. 837.315.